

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/91/2020
Identifikačné číslo spisu: 3019200320
Dátum vydania rozhodnutia: 02.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3019200320.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: Complex HM, s.r.o., so sídlom Dvory 581, 020 01 Púchov, IČO: 45 517 991, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, ďalší účastník: E.R. P. I., bytom ZC. XX, XX XXX K., P. E., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 15583-3/2019-BA zo dňa 02.05.2019, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.k. 28Sa/32/2019-52 z 27.05.2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 28Sa/32/2019-52 z 27.05.2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozhodnutím č.k. 28Sa/32/2019-52 z 27.05.2020 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 15583-3/2019-BA zo dňa 02.05.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým žalovaná potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica (ďalej len „správny orgán I. stupňa“) č. 20796-1/2014/PB zo dňa 03.02.2014 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Považská Bystrica rozhodla, že zamestnancovi: E.R. P. I. zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy dňa 10.10.2013. Správny orgán I. stupňa odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že na základe výsledkov kontroly u zamestnávateľa - žalobcu (ktorá bola vykonaná dňa 08.03.2013) nebolo preukázané, že p. E.R. P. I. reálne vykonáva činnosť ako zamestnanec na území Slovenskej republiky, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom sociálneho zabezpečenia. Správny orgán I. stupňa v odôvodnení rozhodnutia poukázal na príslušné ustanovenia zákona o sociálnom poistení, ako i na Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Žalovaná v preskúmanom rozhodnutí tiež uviedla, že podľa oznámenia poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia (ďalej len „ZUS“) č. 020000/70/301/2015-UBS-OM-PW zo dňa 12.04.2016 p. E.R. P. I.

od 11.10.2013 do 31.07.2015 podlieha právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky.

2. Zrušenie preskúmaného rozhodnutia krajský súd odôvodnil tým, že na zamestnanca žalobcu, ktorý je občanom Poľskej republiky, je SZČO v tejto krajine bydliska a zároveň uzatvoril so žalobcom pracovnú zmluvu ako zamestnanec, sa vzťahujú v oblasti sociálneho zabezpečenia vyššie citované nariadenia Európskeho parlamentu a Rady. Uvedená skutočnosť je medzi účastníkmi konania nesporná a krajský súd konštatuje, že správne orgány sa riadili týmito nariadeniami.

3. Za podstatnú považoval krajský súd skutočnosť, že zamestnancovi žalobcu bola zo strany príslušnej inštitúcie štátu bydliska - ZUS podľa čl. 16 (2) určená uplatniteľná legislatíva a to legislatíva Slovenskej republiky podľa čl. 13 (3) základného nariadenia, na základe čoho žalovaná dňa 11.12.2012 vystavila zamestnancovi žalobcu (ďalšiemu účastníkovi) formulár PD A1 a to na obdobie od 01.09.2012 do 10.10.2013. Ďalšou podstatnou skutočnosťou je určenie uplatniteľnej legislatívy na obdobie od 11.10.2013 poľskou ZUS zamestnancovi žalobcu a to určenie poľskej legislatívy, čo bolo žalovanej oznámené listom zo dňa 20.04.2016 (t.j. po vydaní prvostupňového rozhodnutia). V tejto súvislosti krajský súd zastáva názor, že rozhodnutie o zániku sociálneho poistenia svojou povahou a účinkami neoprávnené nahrádzal výlučnú právomoc inštitúcie štátu bydliska zamestnanca žalobcu určiť uplatniteľnú legislatívu. Sledujúc účel základného nariadenia preto prvostupňový správny orgán nebol oprávnený vydať prvostupňové rozhodnutie, ktorým zamestnanca žalobcu vylúčil z pôsobnosti slovenského právneho poriadku. Pobočka Sociálnej poisťovne nebola oprávnená pred rozhodnutím o uplatniteľnej legislatíve akokoľvek sama rozhodnúť, keďže nedisponovala informáciami, na základe ktorých by bolo možné ustáliť, či na prejednanie danej veci je príslušná slovenská inštitúcia sociálneho zabezpečenia alebo poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia.

4. Krajský súd uviedol, že žalovaná vydala preskúmané rozhodnutie v čase, keď už bolo určenie poľskej legislatívy definitívnym, čo žalovaná ani nespochybňuje, a potvrdenie prvostupňového rozhodnutia o zániku poistenia zamestnancovi žalobcu žalovaná odôvodnila tým, že prvostupňový orgán len deklaroval svojim rozhodnutím, že zamestnanec žalobcu podliehal slovenskej legislatíve do uvedeného dňa a zároveň odstraňoval dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca.

5. Krajský súd sa nestotožnil s názorom žalovanej, že prvostupňový orgán svojim rozhodnutím odstraňoval dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca žalobcu, pretože prihláška do registra poistencov nezakladá povinné sociálne poistenie a nemá konštitutívne účinky.

6. Krajský súd poukázal na to, že žalovaná vydala formulár PD A1 (potvrdenie o právnych predpisoch sociálneho zabezpečenia), v ktorom deklarovala, že na ďalšieho účastníka - zamestnanca žalobcu sa do 10.10.2013 vzťahujú právne predpisy SR o sociálnom zabezpečení. Za tejto situácie je podľa názoru krajského súdu preskúmané i prvostupňové rozhodnutie správnych orgánov nadbytočné. V danom prípade v období po 10.10.2013 nebol sporný zánik sociálneho poistenia zamestnanca žalobcu, ale to, legislatíva ktorého členského štátu sa stane na toto ďalšie obdobie uplatniteľnou. Pokiaľ teda správne orgány rozhodovali o zániku povinného poistenia podľa slovenskej legislatívy, je uvedené rozhodnutie jednak duplicitné, keďže uvedené bez akýchkoľvek pochybností vyplýva z relevantného potvrdenia - formulára PD A1, ktorého platnosť, resp. správnosť podporných podkladov, na základe ktorých bol vydaný, nebola spochybnená a tiež je vydané v rozpore s § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zák. o sociálnom poistení, pretože nejde o sporný prípad a zároveň žalovaná v čase svojho rozhodovania už nemala právomoc rozhodovať o zániku sociálneho poistenia zamestnanca žalobcu podľa slovenskej legislatívy. Krajský súd poukázal na to, že účelom koordinačných nariadení v zmysle čl. 11 (1) základného nariadenia je, aby sa na osoby vzťahovali právne predpisy len jedného členského štátu. V dobe rozhodovania žalovanej už bolo určené, že ďalší účastník podlieha právnym predpisom v oblasti sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky.

7. Krajský súd dospel k záveru, že právny záver žalovanej o potrebe vydania rozhodnutia o zániku povinného poistenia vo vzťahu k ďalšiemu účastníkovi je nesprávny a zároveň žalovaná sa nedostatočne zaoberala svojou právomocou rozhodovať o zániku povinného poistenia zamestnanca žalobcu v čase, keď už bola

určená uplatniteľná legislatíva iného členského štátu.

8. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala kasačnú sťažnosť žalovaná. Kasačnú sťažnosť odôvodnila tým, že nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého nebola oprávnená vydať napadnuté rozhodnutie. Formulár PD A1 vydaný v prejednávacom prípade je len deklaratórnym potvrdením určenia uplatniteľnej legislatívy, ktorý nemôže nahradiť samotné rozhodnutie žalovanej o vzniku, zmene alebo zániku poistenia v sporných prípadoch. Sťažovateľka zastáva názor, že bola oprávnená vydať napadnuté rozhodnutie v záujme právnej istoty zamestnanca, pretože zánik poistenia bol vo vzťahu k prihláške zamestnanca v registri poistencov sporný. Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že žalobca vo svojej žalobe nepreukázal a nešpecifikoval, akým spôsobom bol napadnutým rozhodnutím poškodený na svojich právach. Poškodenie svojich práv ako zamestnávateľa ani netvrdil. Z tohto dôvodu má sťažovateľka za to, že žalobca nie je aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou na podanie žaloby. Záverom poukázala na názor vyjadrený v rozsudkoch najvyššieho súdu, podľa ktorého je Sociálna poisťovňa oprávnená rozhodovať o vzniku povinného poistenia zamestnanca, ktorý bol prostredníctvom príslušného formulára zaregistrovaný v registri poistencov. Na základe horeuvedených skutočností žalovaná navrhuje, aby Najvyšší súd SR rozsudok krajského súdu menil tak, že žalobu zamietla.

9. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrila.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd príslušný podľa § 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) rozhodovať o kasačnej sťažnosti, preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že je potrebné rozsudok krajského súdu zrušiť.

11. Podľa § 178 ods. 1 SSP žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

12. Kasačný súd pripomína, že správne súdnictvo nie je založené na princípe verejnej žaloby, ktorý umožňuje komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. I keď aktívna žalobná legitimácia nemá formálne povahu procesnej podmienky konania, správny súd je povinný ju skúmať počas celého konania. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Samotné postavenie účastníka správneho konania k naplneniu podmienky ukrátenia práv žalobcu nevedie.

13. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 3Sžr/2/2014, v ktorom najvyšší súd uviedol, že: „Súd v každej konkrétnej veci posudzuje, či žalobca spĺňa zákonom stanovené podmienky procesnej aktívnej legitimácie na podanie žaloby v správnom súdnictve. Žalobná legitimácia v zmysle § 247 ods. 1 a § 250 ods. 2 OSP musí byť daná pre všetky prípady, kedy je dotknutá právna sféra žalobcu. S prihliadnutím na účel súdneho prieskumu administratívnych rozhodnutí, táto podmienka musí byť splnená v priebehu celého konania,..."

14. So zreteľom na ustanovenie § 178 ods. 1 SSP treba považovať za náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže súd posúdiť otázku aktívnej legitimácie žalobcu.

15. Krajský súd otázku aktívnej legitimácie žalobcu neposúdil správne, ak nevzal do úvahy, že žalobcom môže byť len osoba, ktorá tvrdí ukrátenie svojich práv alebo právnych záujmov preskúmaným rozhodnutím alebo tvrdí aspoň potenciálnu možnosť ich ukrátenia. Napriek skutočnosti, že žalovaná túto skutočnosť nenamietala v rámci konania pred krajským súdom a v kasačnej sťažnosti v zásade nie je prípustné uplatňovanie nových skutočností (§ 441 SSP), aktívna legitimácia žalobcu je podmienkou, bez splnenia ktorej nie je možné žalobe priznať úspech. Správne súdy prihliadajú na splnenie tejto podmienky

počas celého konania. Z tohto dôvodu sa ňou mal krajský súd zaoberať aj bez námietky žalovanej.

16. Kasačný súd v rámci konania o kasačnej sťažnosti dospel k záveru, že z podanej žaloby nie je zrejmé, v čom spočíva ukrátenie práv žalobcu ako zamestnávateľa. Žalobca síce v podanej žalobe uvádza, že sa cíti byť ukrátený na svojich právach nezákonným postupom a rozhodnutím žalovanej a domáha sa ochrany svojich subjektívnych práv, ktoré však následne žiadnym spôsobom nešpecifikuje. Žalobca v podanej žalobe poukazuje na možné ukrátenie práv svojho zamestnanca.

17. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 SSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu vysporiadať sa s aktívnou legitimáciou žalobcu a vo veci znovu rozhodnúť. Zároveň je krajský súd viazaný právnym názorom vyjadreným v tomto rozhodnutí (§ 469 SSP).

18. V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.